

บทที่ ๕

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารและแนวทางการพัฒนาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗ ตามทัศนะของครูผู้สอน และนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓ โรงเรียน ใช้ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๙ คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน ๑ ฉบับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปแจกตามโรงเรียนต่างๆ มีทั้งสิ้น ๑๕๙ ฉบับ แต่ปรากฏว่าได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น ๑๕๙ ฉบับ คิดเป็นร้อยละได้ ๑๐๐ จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยไม่แยกกลุ่มประชากร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๕.๑.๑.๑ เพศ

จากการวิเคราะห์พบว่า ครู และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๙ คน เป็นครู และนักเรียนเป็นเพศหญิงจำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓ และเป็นเพศชาย จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗

๕.๑.๑.๒ อายุ

จากการวิเคราะห์พบว่า ครู และนักเรียนมีอายุ ๑๐-๑๕ ปี จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ อายุ ๑๖-๒๕ ปี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๑ อายุ ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ อายุ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ อายุ ๔๖ ปีขึ้นไปจำนวน ๐ คิดเป็นร้อยละ ๐

๕.๑.๑.๓ ระดับการศึกษา

จากการวิเคราะห์พบว่า ระดับการศึกษาครู และนักเรียนประถมศึกษา จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ ปริญญาตรี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘

๕.๑.๑.๔ ตำแหน่ง

จากการวิเคราะห์พบว่า ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นครู จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ นักเรียน จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒

๕.๒ สภาพการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามขอบข่ายงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ๕ ด้าน

ผลการวิเคราะห์ทั้ง ๕ ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายงานเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยผลปรากฏดังนี้ ๑. แต่งตั้งบุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ๒. จัดทำงบประมาณจัดสร้างอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมตามความต้องการและความจำเป็น ๓. จัดให้คณะกรรมการศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ๔. จัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ๕. คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ๖. สิ่งแวดล้อมตามขั้นตอนกระบวนการบริหารจัดการ ๗. จัดทำผังแสดงบริเวณอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ๘. การจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทุกครั้งจะใช้ข้อมูลจากบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน ตามลำดับ

ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑. กำหนดบทบาท หน้าที่ ของผู้ให้บริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ๒) กำหนดระเบียบปฏิบัติการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่าง ๓) แจ้งวิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบทั่วกัน ๔. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอแก่บุคลากรในโรงเรียน ๕. ให้นักเรียนประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทุกภาคเรียน ๖. นำผลจากการรายงานประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา ๗. ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน ๘. กำหนดพื้นที่การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นสัดส่วนและชัดเจน ตามลำดับมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑. กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ไว้อย่างชัดเจน ๒. ดำเนินการซ่อมแซมอาคารส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมอย่างต่อเนื่อง ๓. ประดับตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามอยู่เสมอ ๔. ส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ๕. จัดหางบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอจากภาครัฐและเอกชน ๖. ตรวจสอบและสำรวจสภาพของอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัยเสมอ ๗. ตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ ๘. วางแผนดำเนินงานในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑. จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียน ทุก

อาคารเรียน สามารถใช้งานได้ทันที ชัดเจน ๒. จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามความจำเป็น ๓. ดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่ตั้งไว้เมื่อมีผู้มาขอใช้อาคารสถานที่ ๔. มีการตรวจตราหลังจากมีการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมจากบุคคลภายนอก ๕. ให้นักเรียนช่วยควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ๖. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ พัสดุ-ครุภัณฑ์ภายในโรงเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกปี ๗. จัดให้มีทะเบียนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ของโรงเรียนทุกประเภท ๘. จัดให้มีมาตรการและเวรยามรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งหมดเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑. แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี ๒. เขียนรายงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอยู่เสมอทุกภาคเรียน ๓. เก็บบันทึกข้อมูลผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้เป็นหลักฐาน ๔. นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงให้เอื้อและสะดวกต่อการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไป ๕. นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีการศึกษาถัดไป ๖. นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ๗. กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ๘. นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมากำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นในปีถัดไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

๕.๒ อภิปรายผลวิจัย

จากผลการวิจัย “การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ด้านการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอน และนักเรียน ยังให้ความสำคัญต่อการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยเห็นว่าอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนของครูและนักเรียนจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องมีอาคารเรียนที่สะอาดสวยงาม และมีสีสันสดใสสบายตา และมีบรรยากาศในโรงเรียนที่ร่มรื่น มีสวนต้นไม้ สวนดอกไม้ไว้สำหรับให้นักเรียนได้นั่งพักผ่อน เพราะบางที่มีห้องเรียนที่สะดวกสบายทุกอย่างก็ตาม แต่บางวิชาที่ต้องใช้จินตนาการและความคิด ก็จำเป็นต้องอาศัยบรรยากาศที่ร่มรื่นช่วยด้วย เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียด เกี่ยวกับ“การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”แต่ละด้าน พบว่า

๕.๒.๑. การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ครูผู้สอน และนักเรียนให้ความสำคัญต่อการให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสร้างอาคารสถานที่มากที่สุดเป็นอันดับแรก และให้

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนและมีการจัดทำผังแสดงบริเวณอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการสร้างอาคารเรียนหรือจัดสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนทุกครั้ง ก่อนที่จะมีการดำเนินการใดๆ ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำอ้อย สวนสาลี^{๔๗} ที่ศึกษาการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับการพัฒนาแบบธรรมชาติและ การพึ่งตนเองพบว่า การวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องของการสร้างแบบจำลองอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลางเพื่อเป็นการปรึกษาหารือคิดเห็นและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ต่างจากหลายๆ ฝ่าย ว่าเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาพรณ เสงี่ยมวงศ์ และคณะ^{๔๘} ที่ได้สรุปไว้ว่าในการวางแผนพัฒนาการจัดสิ่งแวดล้อมโรงเรียนมีแผนเป็นรายปี เน้นการจัดห้องเรียนและบรรยากาศในการเรียนมากที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานนั้นๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และป้องกันความขัดแย้งจากผลกระทบบางอย่าง ของครูผู้สอน และนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องจากหลายๆ ฝ่าย

๕.๒.๒. การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ครูผู้สอน และนักเรียน ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทุกภาคเรียนและให้มีการนำผลจากรายงานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา และให้มีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ทั้งครูผู้สอน และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมด้วย และเห็นว่าควรนำผลจากรายงานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ไปใช้ปรับปรุงพัฒนา เพราะจะได้แก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของ ครูและนักเรียนด้านอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เทื่อน ทองแก้ว^{๔๙} เรื่องการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนยุคใหม่ ตามหลักจิตวิทยาสภาพแวดล้อมโดยรอบ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมปรับพฤติกรรมของตนเองตามสิ่งแวดล้อมไปในแนวทางที่ดี ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ห้องเรียนยุคใหม่จึงมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีมากขึ้น ครูผู้สอน และนักเรียน ยังให้ความสำคัญกับการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้อาคารและสถานที่อย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน เพราะเห็นว่าการเรียนแต่ละเทอมซึ่งใช้เวลาหลายเดือน เมื่อมีการใช้งานนานๆ หากไม่มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ อาจเกิดความไม่ปลอดภัยต่อครูและนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตนา สรายุทธ์ พิทักษ์^{๕๐} ที่ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ใน

^{๔๗} น้ำอ้อย สวนสาลี. “การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับการศึกษาแบบธรรมชาติและ การพึ่งตนเอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสาขาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง), ๒๕๔๐.

^{๔๘} ประภาพรณ เสงี่ยมวงศ์ และคณะ. การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (รายงานการวิจัย). (นครปฐม: โรงพิมพ์สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา ๑, ๒๕๓๒), หน้า ๓๒.

^{๔๙} เทื่อน ทองแก้ว, การวางแผนจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้อยู่ในห้องเรียนยุคใหม่, (สารพัฒนาหลักสูตร ๑๕, ๑๒๓ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๓๘), หน้า ๗๔.

^{๕๐} จิตนา สรายุทธ์พิทักษ์, การบริหารสุขภาพในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๙๙.

โรงเรียนไว้ว่าปลอดภัยแล้ว และควรจัดบริการต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนประกอบกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยความปลอดภัยอีกด้วย

๕.๒.๓. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ครูผู้สอน และนักเรียน ให้ความสำคัญต่อการให้มีการวางแผนดำเนินงานในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน และให้มีการประดับตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามอยู่เสมอ และมีการตรวจสอบและสำรวจสภาพของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัยเสมอ รองลงมา ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอน และนักเรียน เห็นว่า การมีการวางแผนในการดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน จะช่วยให้ง่ายต่อการพัฒนาปรับปรุง เพราะมีแบบและแผนในการดำเนินการไว้แล้ว อย่างชัดเจน ก็สามารถทำตามได้ตามขั้นตอนและแก้ปัญหาได้ตรงจุดที่กำหนด เพื่อไม่ให้มีปัญหาในภายหลัง ส่วนการประดับตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามอยู่เสมอ นั้น ครูผู้สอน และนักเรียน เห็นว่า การที่อาคารเรียนและบริเวณโดยรอบโรงเรียนมีบรรยากาศที่สวยงาม ร่มรื่น มีอาคารเรียน ห้องเรียนที่สวยงามจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าบรรยากาศดี สถานที่สะอาด ห้องเรียนสะอาด ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม^{๕๑} ที่พบว่า การจัดภูมิทัศน์ภายในให้เป็นระเบียบ ร่มรื่น สวยงามทั้งภายในและภายนอกอาคารสถานที่ นอกจากจะตกแต่งให้สวยงามและมีการรักษาความสะอาดแล้ว ควรให้ครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เพื่อให้ทุกคนตระหนักและเห็นคุณค่าของอาคารสถานที่ที่เป็นของส่วนรวม

๕.๒.๔. การควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมครูผู้สอน และนักเรียน ให้ความสำคัญต่อการให้นักเรียนช่วยควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความจำเป็น และจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียน ทุกอาคารเรียน สามารถใช้งานได้ทันที ลงมาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอน และนักเรียน มีความเห็นว่า การให้นักเรียนช่วยควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นการกระจายความรับผิดชอบ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลอาคารเรียน และบริเวณรอบๆ โรงเรียน เพราะบางที่อาศัยแต่ภารโรงและครูอย่าเดียวคงดูแลได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะบางบริเวณที่ไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์ ส่วนการจัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความครูผู้สอน และนักเรียน และครูผู้สอน เห็นว่าเป็นการดึงให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนช่วยดูแล โดยเฉพาะงานบางอย่างจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนในชุมชนมาช่วยบ้าง เพราะจะรอแต่จ้างคนงานก็ไม่ไหวจะทำให้เสียงบประมาณเกินเหตุได้ และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อีกทางหนึ่ง ส่วนการจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันอัคคีภัยในโรงเรียน ทุกอาคารเรียน สามารถใช้งานได้ทันที ครูผู้สอน และนักเรียน เห็นว่า การคำนึงถึงความปลอดภัยของครูและนักเรียนเองก็มีความสำคัญเพราะหากเกิดเหตุอัคคีภัยขึ้นมา ไม่เฉพาะแต่ครูและนักเรียนเท่านั้น โรงเรียนและชุมชนอาจเสียหายไปด้วยก็ได้ การติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันภัยโดยสามารถหยิบมาใช้ได้สะดวกและทันเวลาจึงเป็นการป้องกัน เหตุการณ์ที่ดีที่สุดได้ทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้อง

^{๕๑} วันเพ็ญ จิตต์เจริญธรรม, การจัดสถานศึกษาร่มรื่นภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา, (ในรวบรวมบทความวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๐), หน้า ๑๒๓.

กับแนวคิดของ จูรี ทัพวงษ์^{๕๒} พบว่า อาคารสถานที่ที่มีความสำคัญที่ปรากฏเห็นได้ชัดต่อผู้ที่สัญจรผ่านไปมา ตลอดจนสถานศึกษาทุกแห่งมีมาตรการ ควบคุม ป้องกันอาคารสถานที่ ให้ปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ

๕.๒.๕. การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ครูผู้สอน และนักเรียน ให้มีความสำคัญต่อการ ให้มีการสรุปผลของการปฏิบัติงานการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะและเขียนรายงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบอยู่เสมอทุกภาคเรียน แล้วนำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงให้เอื้อและสะดวกต่อการใช้ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไป และให้นำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีการศึกษาถัดไป ทั้งนี้เป็นเพราะการเขียนรายงานสรุปผลและแจ้งให้บุคลากร และนักเรียนได้รับทราบเป็นรายเทอมนั้นมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการชี้แจงรายละเอียดในการใช้และเพื่อเป็นการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมกับแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต่อไป ส่วนการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงให้เอื้อและสะดวกต่อการใช้ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไปนั้น ก็มีความจำเป็นเช่นกัน เพราะครูผู้สอน และนักเรียน เห็นว่า การนำผลของการปรับปรุงอาคารสถานที่ในปัจจุบันมาเป็นตัวกำหนดแนวทางในการใช้งานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งต่อไป นั้นเท่ากับว่าเป็นการวางแผนการใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ได้อย่างคุ้มค่ามากกว่า ส่วนการนำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีการศึกษาถัดไปนั้น ครูผู้สอน และนักเรียน เห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาปีต่อปีที่ดีที่สุด เพราะเป็นการนำเอาปัญหาเก่าที่เคยเกิดขึ้น มาแก้ไขหรือป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก เพราะทำให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของผู้บริหารแล้วยังเป็นการสร้างความรอบคอบด้านความปลอดภัยแก่ทั้งครูและนักเรียนอีกด้วยทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญช่วย จินดาพันธ์^{๕๓} ว่า การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ที่มีประโยชน์ในด้านทำให้ทราบถึงอาคารสถานที่ที่ถูกใช้ไปตามเป้าหมายหรือไม่มีความบกพร่อง สิ่งใดบ้าง ทำให้สถานศึกษามีข้อมูลมาช่วยแก้ไขปัญหาในการใช้ อาคารสถานที่ในอนาคตได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญชัย งานไว^{๕๔} ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการมีการปฏิบัติมากได้แก่ การจัดบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตลอดทั้งการดูแลสวนครัวสวนหย่อมสวนป่า อาคารเรียน สวนสมุนไพรอุทยานหนังสือ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป ปัญหาและอุปสรรคใน

^{๕๒} จูรี ทัพวงษ์, การพัฒนางานฝ่ายส่งเสริมการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี, (ม.ป.ท., ๒๕๕๑),
หน้า ๓๗.

^{๕๓} บุญช่วย จินดาพันธ์, การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม,(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๖), หน้า ๑๔.

^{๕๔} เจริญชัย งานไว, “การศึกษาการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๓๘.

การบริหารจัดการที่พบมากที่สุดคือ การไม่ได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือสำหรับการประเมินอย่างต่อเนื่องแบบที่ใช้ในการประเมินไม่ได้มาตรฐานและขาดการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย พบว่าด้านการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนมีการดำเนินการปฏิบัติอยู่ในระดับมากหรือมีการปฏิบัติที่ดีบ่อยครั้ง แต่ยังมีข้อเสียที่ต้องแก้ไข ได้แก่การควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การบริหารพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะเป็นรายข้อดังนี้

๕.๓.๑.๑. ควรจัดให้มีทะเบียนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ของโรงเรียนทุกประเภทเพื่อความสะดวกต่อการติดตามและง่ายในการยืมไปใช้ในกิจกรรมการเรียน การรักษาความปลอดภัยในตัวอาคารเรียนควรติดตั้งกล้องวงจรปิดในส่วนของห้องที่เก็บของสำคัญ มีถังดับเพลิงขนาดเล็กติดไว้ประจำชั้นเรียนทุกชั้นในโรงเรียน

๕.๓.๑.๒. การตรวจสอบพัสดุ - ครุภัณฑ์ควรมีการกำหนดหรือตั้งกรรมการไว้ประจำเพื่อจะได้ช่วยกันตรวจสอบดูว่าตลอดปีการศึกษามีพัสดุ-ครุภัณฑ์ ประเภทไหนขาดเหลือบ้างจะได้จัดหา มาเตรียมพร้อมในปีการศึกษาต่อไปอีก การตรวจสอบอาคารเรียนควรเชิญเจ้าหน้าที่จากข้างนอกมาตรวจสอบเป็นประจำ เพราะหากพบว่ามีความเสียหายหรือชำรุดก็ให้รีบซ่อมแซม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๒.๑. ควรศึกษาปัญหาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๖ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๕.๓.๒.๒. ควรศึกษาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยการใช้วิธีการวิจัยด้วยวิธีที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน